

Calińska, Kazimiera

Historia nauki i techniki w Meksyku

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 29/1, 251-253

1984

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

terenach przyległych bezpośrednio do Pałacu Kultury i Nauki w Warszawie, w południe 4 czerwca 1983 r., podczas pięknej słonecznej pogody, co było nie bez znaczenia dla prawidłowego przebiegu przygotowań do lotu.

Balon pilotowany był przez Stefana Makne i Eugeniusza Olszańskiego. Start z centrum Warszawy — pierwszy od 45 lat — wzbudził sensację; również wydarzenia związane z lotem i lądowaniem warte są przypomnienia.

Opisał je red. Jan Łepeta z „Dziennika Ludowego”:

„Biało-niebieska czasza często ginęła nam z oczu, ale przelot balonu wzbudzał zrozumiałą sensację wśród mieszkańców okolicznych miejscowości i pomogli oni nam w szybkim zlokalizowaniu lądowiska. Po godzinie i szesnastu minutach lotu oraz przebyciu ponad 25 kilometrów piloci wylądowali na łąkach wsi Długa Kościelna w gminie Halinów. Lądowanie utrudniał silny wiatr, ale zakończyło się szczęśliwie. Zgromadziła się ponad setka pracujących na okolicznych polach mieszkańców. Finał był zgoła nieoczekiwany. Gondola balonu wygniotła kilkadziesiąt metrów kwadratowych trawy. Piloci zapisali adresy właścicieli łąk, które posłużyło za lądowisko. Wszystko odbyło się w najlepszym porządku, lecz kiedy doszło do podziału poniesionych szkód odżyła waśń o miedzę. Nie nam było dane rozstrzygnąć, więc odjechaliśmy czym prędzej, a gospodynie wiodły stary spór odnowiony o tak niecodzienny sposób².

Zamieniem organizatorów wystawy jest zaprezentowanie jej (w nieco mniejszej objętości) w kilku miastach, zwłaszcza związanych z baloniarstwem, tj. w Poznaniu, Białymstoku, Katowicach i Krakowie.

Należy sądzić, że ekspozycja uzupełniła lukę, jaka istnieje od lat w zakresie upowszechniania wiedzy o polskim dorobku technicznym i sportowych osiągnięciach w zakresie baloniarstwa.

Jarosław G. Gozdecki i Jan Tarczyński
(Warszawa)

Z ZAGRANICY HISTORIA NAUKI I TECHNIKI W MEKSYKU

Redakcja „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki” otrzymała trzy numery „Wiadomości” — przygotowanych przez Sekcję Historii Nauki i Techniki Instytutu Badań Historycznych Państwowego Autonomicznego Uniwersytetu Meksyku (Universidad Nacional Autónoma de México — UNAM), tj. nr 1 (X 1982), nr 2 (XII 1982) i nr 3 (II 1983). Ten dwumiesięcznik wydawany jest od trzech lat i rozsyłany do ośrodków, liczących się w zakresie historii nauki i techniki.

Z otrzymanych informacji wynika, że odpowiednie sekcje i wydziały uniwersytetu w Meksyku prowadzą ożywioną działalność naukową, współpracując z innymi ośrodkami naukowymi — zarówno krajowymi, jak i zagranicznymi. W szczególności istnieje wyraźne poczucie więzi z placówkami naukowymi krajów latynoamerykańskich oraz Hiszpanii. Oprócz krajów tego obszaru językowego wymienia się również placówki naukowe w innych krajach świata, wśród których najczęściej występują: Stany Zjednoczone A. P., Francja, Austria i Republika Federalna Niemiec.

Życie naukowe. W lutym 1983 r. odbyło się w Meksyku Sympozjum Historii Fizyki, zorganizowane przez Instytut Fizyki UNAM i przez Instytut Badań Historycznych (Sekcję Historii Nauki i Techniki). Podczas roku akademickiego

² Jan Łepeta: „Canonem” do Długiej Kościelnej. Nieoczekiwany finał podniebnej wyprawy. „Dziennik Ludowy 1983 nr 132 wyd. A.

1983/84 odbędzie się również symposium międzynarodowe na temat: *Trudności wprowadzenia postępu naukowego i technicznego*. Szersza informacja o tych sympozjach zostanie podana w następnych numerach „Wiadomości”.

Wzmiankowane sympozja są kontynuacją serii spotkań krajowych i międzynarodowych, zapoczątkowanych w 1980 r.: pierwsze nt. *Historia nauki i techniki w państwach hiszpańskiego obszaru językowego* (X 1980); drugie nt. *Rośliny i zwierzęta w historii nauki meksykańskiej* (VI 1981); trzecie — *Metodologia i podstawowe problemy historii nauki i techniki* (X 1981); czwarte — *Historia astronomii w Meksyku* (IV 1982). W spotkaniach tych uczestniczyli najwybitniejsi specjaliści — autorytety krajowe i międzynarodowe (spotkanie pierwsze i trzecie), badacze szczególnie wyróżniający się dorobkiem w danym zakresie.

Odbyło się również pierwsze latynoamerykańskie spotkanie historyków nauki, zorganizowane na Uniwersytecie Puebla w Meksyku w dniach 23—26 sierpnia 1982 r. Wzięła w nim udział liczna grupa specjalistów, wygłoszono wiele referatów z zakresu historii nauki i techniki. Bliższe informacje z tego spotkania przekazane będą w „Wiadomościach” w najbliższym czasie.

Publikacje. Dzięki czasopismom — otrzymywanym w drodze subskrypcji, wymiany lub darowizny — UNAM uzyskuje wiele informacji, zarówno w skali krajowej, jak i międzynarodowej, a także opinie poszczególnych środowisk naukowych o pracach badawczych oraz publikacjach z historii nauki i techniki. W ostatnim czasie UNAM otrzymał m.in.:

— „Boletín Informativo” — nowe czasopismo wydawane przez FEPAI (La Fundación para el Estudio del Pensamiento Argentino e Iberoamericano), fundację popierającą prace, które stanowią dorobek nauki argentyńskiej i iberoamerykańskiej, mającą siedzibę w Buenos Aires; ukazały się dwa pierwsze numery, w których jest m.in. zapowiedź utworzenia nagrody FEPAI za prace z dziedziny historii nauki;

— „Folleto Informativo” IUHPS/DHS (International Union of the History and Philosophy of Science's Division of the History of Science), znane z walorów informacyjnych;

— „Boletín de Historia de las Ciencias de la Universidad del Valle, Colombia”, zawiera informacje o pierwszym spotkaniu latynoamerykańskich historyków nauki oraz o kolejnych seminariach z zakresu historii nauki — zorganizowanych przez poszczególne uniwersytety w Kolumbii (m.in. historia chemii, historia matematyki);

— „Boletín Informativo de la Sociedad Latinoamericana de Historia de las Ciencias y la Tecnología”, pierwszy numer zawierający m.in. szeroką informację o pierwszym spotkaniu latynoamerykańskich historyków nauki, które odbyło się w Puebla w Meksyku w sierpniu 1982 r.;

— „Los Cadernos de Historia e Filosofia da Ciencia del Centro de Lógica, Epistemologia e Historia da Campinas”, trzeci numer zeszytów naukowych, zamieszczających obszerniejsze artykuły na istotne tematy naukowe pióra wybitnych uczonych, jak m.in. J. Brun, R. Landim, O. Costa de Beauregard, C. Ceneviva, W. Alves Rodrigues.

Istnieje również ożywiona wymiana publikacji książkowych oraz informacji o zamierzeniach wydawniczych. Aktualnie UNAM oferuje wymianę — w zamian za nasze publikacje — następujących książek:

— Santiago Ramírez: *Datos para la historia del Colegio de Minería*. Mexico SEFI 1932; jest to reedycja książki wydanej po raz pierwszy w 1890 r.; przedstawia dzieje szkoły górniczej, opisane przez inżyniera górnictwa, który opracował kilka książek i materiały dokumentacyjne złożone w archiwum tejże szkoły;

— Federico Sonnenschmidt: *Ensayo sobre la amalgamación de la Nueva España*; książka pióra członka niemieckiej komisji do spraw reformy górnictwa w Nowej Hiszpanii, która przybyła tam w 1792 r. w celu poznania tych ziem, zwłaszcza jej bogactw naturalnych; napisana w 1819 r., już w Europie, daje cenny i rzadki przegląd wszystkich spotkanych przez autora kopalń i miejsc wydobywczych w Nowej Hiszpanii.

— *Historia hidrológica de la cuenca del Valle de México* (pierwsze wydanie); przedstawia stosunki wodne dorzecza Doliny Meksykańskiej od czasów Azteków do naszych; jest rezultatem badań Komisji Hydrologicznej Dorzecza Doliny Meksykańskiej. Autorami pracy są: Isidore Orozco Portugal, Oscar Vega Argüelles, Jose Hernández Terán.

— Santiago Ramírez: *Biografía de Joaquín Velázquez de León*, przedruk, przedstawia życie, działalność naukową i zawodową wybitnego mineraloga, twórcy tamtejszego górnictwa.

Książki te zapoczątkowują cykl publikacji — wydawanych w wyniku współpracy UNAM z byłymi studentami wydziału inżynierii, skupionymi w Club de Bibliófilos de la Sociedad de Ex-Alumnos de la Facultad de Ingeniería (SEFI) de la UNAM. Drugi cykl publikacji przygotowujący jest jako rezultat koordynacji prac kilku wydziałów UNAM. Oto tytuły: *Newtonian Studies* (Koyré); *The Fabric of the Heavens* (Toulmin); *Atoms and Powers* (Thackray); *The Gene: a Critical History* (Carlson); *The Origins of Field Theory* (Williams); *The Scientific Revolution 1500—1800* (Hall); *Darwin's Century* (Eiseley); *A History of Astronomy from Thales to Kepler* (Dreyer).

W wyniku współpracy międzynarodowej powstaje *Diccionario Historico de la Ciencia Moderna en Espana*. Słownik ten został przygotowany przez 21 specjalistów z Hiszpanii, Meksyku i Stanów Zjednoczonych A.P., w swojej końcowej fazie omawiany był 22 marca 1983 r. w Madrycie, w Fundacion Juan March. Obejmuje okres czterech i pół wieku (do wojny domowej) i zawiera około tysiąca pojęć z zakresu astronomii, matematyki, kartografii, farmacji, weterynarii i inżynierii. Prace wykonane zostały w ciągu trzech i pół roku, a kierowali nimi: José María López Piñero, Víctor Navarro, Eugenio Portela, Thomas F. Glick. Współpracownikami tego wydawniczego przedsięwzięcia są: ze strony meksykańskiej — pracownicy uniwersytetu w Meksyku (UNAM); ze strony hiszpańskiej — z uniwersytetów w Alicante, Madrycie i Walencji; ze strony amerykańskiej — z uniwersytetów w Arizonie, Bostonie, Pensylwanii i Tulane.

Kazimiera Calińska
(Warszawa)